

М. Г. Орел*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ПРОЦЕСІ АДМІНІСТРАТИВНОГО РЕФОРМУВАННЯ

У процесі стратегічного планування та здійснення адміністративної реформи важливими є аналіз та оцінка загроз політичній стабільності та стійкому розвитку системи державного управління. З одного боку, джерелами вказаних загроз можуть бути зміна внутрішнього та зовнішнього середовища життєдіяльності суспільства та держави. З іншого боку, причиною загроз можуть бути наслідки адміністративної реформи. З огляду на це заслуговує на увагу дослідження загроз політичній стабільності та стійкому розвитку системи державного управління у процесі адміністративного реформування.

Науковці та аналітики не без підстав стверджують, що система державної влади, сформована у радянський період та частково трансформована (модифікована) за часів незалежності, має суттєві недоліки¹.

Реформування систем державного управління — складний та багатоаспектний процес. Зокрема, як свідчить накопичений вітчизняний досвід, при плануванні та здійсненні адміністративної реформи неповною мірою здійснюється аналіз та оцінка загроз політичній стабільності, стійкості, гнучкості та надійності функціонування системи державного управління. Це, зокрема, призводить до масштабних інституційних змін, посилення соціальної напруженості та матеріальних і соціальних втрат, внаслідок неврахування всієї сукупності факторів, що впливають на економічну, політичну та соціальну сфери.

Наскільки це важливо, свідчить практика застосування Конституції України, в яку без всебічного аналізу та оцінки можливих загроз політичній стабільності у 2004 р. було внесено низку суттєвих змін, що стосувалися принципових питань організації політико-адміністративного управління в державі. Внаслідок цього у процесі реформування системи державного управління виникла низка кризових явищ, які призвели до конституційної кризи та підризу політичної стабільності й поставили суспільство на межу громадянського конфлікту.

Таким чином у контексті визначення мети та цілей адміністративної реформи, а також сутності та змісту її стратегічного планування на особливу увагу заслуговує необхідність аналізу та врахування таких показників функціонування системи державного управління як її стійкість, гнучкість та надійність.

Як відомо, сьогоденні термін “управління” має чимало визначень. Водночас їх аналіз дозволяє дійти висновку, що більшість з них визначає управління як цілеспрямований процес впливу (взаємодії) різних сил, що здатні призвести до зміни поточного стану їх взаємодії². Таке визначення “управління” є досить

© Орел М. Г., 2008

* аспірант Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президенті України (м. Київ)

¹ Атаманчук Г. В. Теория государственного управления: Курс лекций. 3 изд., доп. — М.: Омега-Л, 2005. — 579 с.; Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики: Моногр. — К.: Вид-во УАДУ, 2000. — 328 с.; Якунин В., Сулакшин С., Тимченко А. Теоретические аспекты проблемы эффективности государственного управления // Власть: Общенациональный научно-политический журнал. — 2006. — № 8. — С. 7-14.

² Атаманчук Г. В. Теория государственного управления: Курс лекций. 3 изд., доп. — М.: Омега-Л, 2005. — С. 21.

широким з огляду на те, що вказане поняття охоплює велику кількість найрізноманітніших явищ, відносин, процесів тощо, на що, зокрема, звертає увагу Г. В. Атаманчук та інші дослідники³. Тому, на наш погляд, необхідно дещо конкретизувати сутність поняття управління соціальною системою у контексті ефективності її функціонування.

Оцінюючи ефективність соціальних систем використовують різні системи показників. Одним з таких показників є стійкість, зокрема, стійкість політичної системи, системи державного управління та суспільства загалом.

При цьому під поняттям соціальної системи найчастіше розуміють цілісне утворення, основними елементами якого є люди, а також їх стійкі зв'язки, взаємодії та взаємовідносини тощо⁴. З огляду на це держава, суспільство та система державного управління є не що інше, як різновиди соціальної системи.

Так, держава — це багатфункціональна соціальна система, що історично склалася для забезпечення потреб політичної еліти, соціальних груп і громадян та являє собою сукупність численних інститутів, регулюючих відносини між державними структурами, організаціями і громадянами⁵. Тому завжди можна визначити низку показників та їх граничні значення, вихід за межі яких може повністю або частково призвести до неможливості раціонального (бажаного) в даних умовах режиму функціонування системи.

Для держави це, зокрема, територіальна цілісність, кордони, суверенітет, певний устрій (спосіб адміністративно-територіального поділу і пов'язаної з ним організації влади), форми правління та політичний режим, наявність та функціональна готовність спеціальних органів для виконання життєво важливих функцій держави, передусім тих, які пов'язані з розв'язанням проблем її національної безпеки, виключне право щодо видання законів та інших правових актів тощо.

Суспільство ж розглядається як система, що окреслюється граничними умовами соціальності, сукупність людей, об'єднаних конкретними інтересами, потребами, система зв'язків і взаємин, що склалися між людьми в процесі практичної діяльності та суспільного життя⁶.

Щодо системи державного управління, то вона розглядається як система, що охоплює органи державної влади; сфери та галузі суспільного життя, що перебувають під організуючим, регулюючим і контролюючим впливом держави; державно-управлінська діяльність щодо реалізації прямих та зворотних зв'язків між органами влади та суспільством⁷.

У загальному випадку стійкість системи (*stability of system*) визначається як — здатність динамічної системи зберігати рух за визначеною траєкторією, тобто підтримувати запланований режим функціонування, не зважаючи на ті чи інші збурення, які здійснюють на неї вплив⁸.

Оскільки соціальні системи є нелінійними динамічними системами, то, як свого часу показали Г. Ніколіс та І. Прігожин⁹, однією з найбільш характерних їх особливостей є адаптивність та пластичність (гнучкість) поведінки, здатність

³ Там само; Управління суспільним розвитком: Словник-довідник / За заг. ред. А. М. Михненка, В. Д. Бакуменка; Уклад.: В. Д. Бакуменко, С. О. Борисевич, О. А. Бутрін та ін. — К.: Вид-во НАДУ, 2006. — С. 198-199; Якунин В., Сулакшин С., Тимченко А. Теоретические аспекты проблемы эффективности государственного управления // Власть: Общественно-политический журнал. — 2006. — № 8. — С. 7.

⁴ Управління суспільним розвитком: Словник-довідник / За заг. ред. А. М. Михненка, В. Д. Бакуменка; Уклад.: В. Д. Бакуменко, С. О. Борисевич, О. А. Бутрін та ін. — К.: Вид-во НАДУ, 2006. — С. 42.

⁵ Там само.

⁶ Там само. — С. 192.

⁷ Там само. — С. 169.

⁸ Лопатников Л. И. Экономико-математический словарь / Под ред. Н. П. Федоренко. М.: Наука, 1987. — С. 428.

⁹ Николис Г., Пригожин И. Познание сложного. Введение / Пер. с англ. — М.: Мир, 1990. — С. 275.

здійснювати переходи на значні відстані від точок рівноваги у процесі своєї еволюції (життєдіяльності).

З іншого боку, при аналізі стійкості соціальної системи, окрім певної внутрішньої організаційно-функціональної структури, необхідно враховувати й досить жорстко визначені зовнішні умови, з якими система, що розглядається, здійснює обмін речовиною, енергією та інформацією¹⁰. Еволюція таких систем визначається поведінкою її елементів у взаємодії з умовами, що формуються зовнішнім середовищем. Саме в цьому є унікальна специфіка гуманітарних систем¹¹.

З огляду на сказане стійкість системи державного управління в загальному випадку можна розкрити через наступні характеристики: життєздатність, гнучкість, адаптивність до умов сучасного світу, що швидко змінюється¹².

Таким чином можна стверджувати, що такі характеристики як життєздатність, гнучкість, адаптивність значною мірою визначають стійкість соціальної системи, тобто держави, суспільства чи системи державного управління.

Водночас варто звернути увагу на те, що система може існувати, бути життєздатною, тобто функціонувати, але не розвиватися, бо ні адаптація, ні гнучкість не є розвитком. Безумовно, органи державної влади не можуть цього допускати, особливо сьогодні у досить жорсткому конкурентному середовищі існування держави. Тому, якщо стійкий розвиток суспільства відсутній, або його темпи недостатні, тобто існуюча система державного управління його не забезпечує, то однією із цілей адміністративної реформи має бути розбудова такої системи управління, яка була б спроможною гарантувати вказаний розвиток.

Тому, як на наш погляд, виникає необхідність розширення терміна “стійкість соціальної системи” до більш коректного, а саме мова має йти про використання терміна “стійкий розвиток соціальної системи”.

У підтвердження сказаного, а також для більш ґрунтовного дослідження взаємозв'язку стійкого розвитку системи державного управління та стійкого розвитку соціальної системи у контексті оцінки загроз політичній стабільності у процесі стратегічного планування та здійснення адміністративної реформи варто акцентувати увагу на наступному.

Науковці, як правило, визначають розвиток як складний, суперечливий процес. При цьому у ньому є і висхідна, і низхідна лінії, і прогрес, і регрес. Розвиток — це зміна матеріальних та ідеальних об'єктів (передусім — якісна)¹³. Стосовно людини, розвиток — це процес, у ході якого індивіди збільшують свої можливості із задоволенням власних та чужих потреб і бажань¹⁴.

Під *стійким розвитком держави та суспільства* науковці у загальному вигляді розуміють стабільний, збалансований та позитивний для суспільства та держави рух¹⁵. Тобто, на їх думку, стійкий розвиток — це розвиток, що задовольняє потреби теперішніх поколінь, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби¹⁶.

¹⁰ Там же.

¹¹ Там же.

¹² Управління суспільним розвитком: Словник-довідник / За заг. ред. А. М. Михненка, В. Д. Бакуменка; Уклад.: В. Д. Бакуменко, С. О. Борисевич, О. А. Бутрін та ін. — К.: Вид-во НАДУ, 2006. — С. 184.

¹³ Філософія: Навчальний посібник / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко, В. П. Розумний та ін. / За ред. І. Ф. Надольного. — К.: Вікар, 1997. — С. 196-197.

¹⁴ Державне управління та державна служба: Словник-довідник / Укл. О. Ю. Оболенський. — К.: КНЕУ, 2005. — С. 336.

¹⁵ Платонов В. М. Законотворчество, наука и власть (Тезисы проекта построения Устойчивого государства) // Устойчивое развитие. Наука и Практика. — 2002. — № 1. — С. 153.

¹⁶ Кислов Д. С. Некоторые аспекты реализации концепции устойчивого развития в версии комиссии Брундтланд [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://cua.karelia.ru/report8.doc>.

Також стійкий розвиток інколи визначають як стратегію соціально природного розвитку, що забезпечує виживання та неперервний прогрес суспільства та не знищує оточуюче природне середовище, особливо біосферу¹⁷.

Водночас аналіз наукових праць показав, що поняття стійкого розвитку в різних галузях наук характеризується дещо по-різному¹⁸. Інколи навіть спостерігається вживання двох понять, наприклад, як сталого, так стійкого розвитку¹⁹. При цьому цілком стійкого розвитку може бути побудова стійкої держави чи стійкого світового співтовариства²⁰.

Виконаний нами аналіз дозволяє дійти висновку, що стійкий розвиток поєднує три складові: економічну, соціальну та екологічну.

Зорієнтованість соціальної складової на людину та на збереження стабільності соціальних та культурних систем визначає необхідність створення (чи вдосконалення, якщо це можливо) більш ефективної системи прийняття державно-управлінських рішень, що є передумовою досягнення стійкого розвитку держави та суспільства загалом. Це обумовлено тим, що на стійкий розвиток держави значний вплив здійснюють органи державної влади²¹. Тому стійкий розвиток держави передбачає збалансовану та стійку і водночас ефективну та результативну систему державного управління.

Щодо дефініції "*сталий розвиток*", то, наприклад, у Стратегії сталого розвитку України, до розробки якої залучались провідні фахівці та науковці України²², визначено як систему взаємоузгоджених управлінських, економічних, соціальних, природоохоронних заходів, спрямованих на формування системи суспільних відносин на засадах довіри, партнерства, солідарності, консенсусу, етичних цінностей, безпечного навколишнього середовища, національних джерел духовності. Сталим є розвиток, який задовольняє потреби суспільства, не ставлячи під загрозу спроможність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби²³. Тобто в основі розуміння сутності сталого розвитку передбачається дотримання (забезпечення) невід'ємних прав людини на життя та повноцінний розвиток.

При цьому метою сталого розвитку України, як зазначено у вказаній Стратегії, є досягнення збалансованості співіснування природного середовища,

¹⁷ Урсул А. Д., Романович А. Л. Концепція устойчивого развития и проблема безопасности [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://filosof.historic.ru>; Стратегічні напрями сталого розвитку України / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України / За ред. Б. М. Данилишин. — К.: РВПС України НАН України, 2003. — 262 с.; Наше общее будущее: Доклад Международной комиссии по окружающей среде и развитию (МКОСР): Пер. с англ. / Под ред. С. А. Евтеева и Р. А. Перелета. — М.: Прогресс, 1989. — 376 с.

¹⁸ Платонов В. М. Законотворчество, наука и власть (Тезисы проекта построения Устойчивого государства) // Устойчивое развитие. Наука и Практика. — 2002. — № 1. — С. 153-156; Стратегія сталого розвитку України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ecolabel.org.ua/main-project-strategy1.html> та <http://www.who-is-who.com.ua>.

¹⁹ Семенюк Е. П. Філософські засади сталого розвитку: Навч. посіб. — Л.: Афіша, 2002. — 200 с.; Солтисік О. О. Моделювання стратегій сталого розвитку регіону: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.03.02 / Хмельницький національний ун-т. — Хмельницький, 2005. — 18 с.; Стратегія сталого розвитку України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ecolabel.org.ua/main-project-strategy1.html> та <http://www.who-is-who.com.ua>; Сурмін Ю. П. Експертна оцінка пріоритетів розвитку українського суспільства // Актуальні проблеми внутрішньої політики. — 2004. — № 2. — С. 46-54.

²⁰ Платонов В. М. Законотворчество, наука и власть (Тезисы проекта построения Устойчивого государства) // Устойчивое развитие. Наука и Практика. — 2002. — № 1. — С. 154.

²¹ Там само.

²² Стратегія сталого розвитку України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ecolabel.org.ua/main-project-strategy1.html> та <http://www.who-is-who.com.ua>.

²³ Проблеми сталого розвитку України: 36. наук. доп. / НАН України; Наукова рада НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку. — 3. вид., перероб. і доп. — К.: БМТ, 2001. — 424 с.; Стратегічні напрями сталого розвитку України / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України / За ред. Б. М. Данилишин. — К.: РВПС України НАН України, 2003. — 262 с.; Стратегія сталого розвитку України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ecolabel.org.ua/main-project-strategy1.html> та <http://www.who-is-who.com.ua>.

держави і суспільства на основі демократичної, толерантної, плюралістичної та екологічно орієнтованої соціально-економічної політики, відкритої динамічно-інтегрованої в глобальні процеси економіки, забезпечення національної безпеки держави, гармонійних суспільних відносин та рівноправного міжнародного співробітництва, а основні принципи, реалізація яких має забезпечити досягнення вказаної мети, полягають у наступному:

- збалансованість розвитку українського суспільства — паритетність економічної, соціальної та екологічної складових, визначення неможливості тривалого поступального розвитку суспільства в умовах деградації природного середовища;

- забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності населення;

- утвердження гуманізму, демократії і загальнолюдських цінностей, розвиток громадянського суспільства та залучення широких верств населення до державотворчих процесів;

- встановлення рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами для сприяння сталому розвитку всіх країн світу та інші²⁴.

Очевидно, що реалізація вищезазначених принципів та завдань стійкого розвитку також можлива за наявності ефективної системи державного управління, зорієнтованої на кінцевий результат.

Таким чином, за своєю сутністю дефініції “стійкий розвиток” та “сталий розвиток” досить близькі. Але, на наш погляд, друга дефініція передбачає забезпечення (наявність) стабільності, збалансованості, сталості й тому більш адекватно відображає реальні процеси, які відбуваються у суспільстві, а отже й відповідні завдання, які мають покладатися на систему державного управління.

З іншого боку, варто погодитись з Т. Шауером²⁵, що для досягнення стійкого розвитку, необхідно здійснити низку заходів для досягнення певних соціальних стандартів, що мають допомогти підтримувати ступінь справедливості до рівня, аналогічного тому, що сьогодні спостерігається в європейських країнах. Ці заходи мають підтримувати соціальну стабільність.

Але у будь-якому випадку стійкий розвиток суспільства припускає наявність динамічної та мобільної, тобто здатної та налаштованої до змін системи державної влади. Зовнішні і внутрішні чинники, що діють на соціальну систему, постійно змінюються як по величині, так і сукупності показників, бо з'являються нові, не враховані чинники впливу. Тому для забезпечення певного рівня стабільності, як передумови забезпечення стійкого розвитку суспільства, необхідна така система державного управління, яка б адекватно реагувала на зміни. Фактично мова йде про її постійне реформування.

Підсумовуючи вищевикладене, можна дійти загального висновку, що, з *одного боку*, незважаючи на різні тлумачення понять “стійкий” чи “сталий” розвиток, вказаний розвиток та ефективність державного управління тісно взаємопов'язані і що існує зв'язок між стійким розвитком та здійсненням адміністративної реформи, адже метою проведення останньої і є підвищення ефективності системи державного управління.

З іншого боку, підтримання системи державного управління у стані, який дозволяє бути їй динамічною та мобільною, як передумови забезпечення адекватного

²⁴ Стратегія сталого розвитку України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ecolabel.org.ua/main-project-strategy1.html> та <http://www.who-is-who.com.ua>.

²⁵ Шауер Т. Влияние технологий информационного общества на устойчивое развитие [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.e-ukraine.org.ua/publications/is/Schauer%20-%20impact%20of%20IS.html>.

її реагування на потреби забезпечення стійкого розвитку суспільства, можливе, якщо в основу планування та здійснення адміністративної реформи буде покладено комплексне використання загальновідомих принципів і процедур традиційної та сценарної парадигм стратегічного планування розвитку соціальних систем.

Останнє зумовлено тим, що через значну невизначеність зовнішніх і внутрішніх умов функціонування системи державного управління (щодо їх сукупності, їх якісних та кількісних характеристик, спрямованості дії та прогнозу розвитку тощо) у процесі стратегічного планування адміністративної реформи, особливо в довгостроковому періоді, необхідно обов'язково здійснювати комплексний аналіз ризиків та загроз стабільності політичної системи, яка є інтегральним параметром безпеки держави, передусім у контексті інноваційних аспектів та ціннісних аспектів реформування.

Одночасно необхідно оцінювати й ефективність здійснення адміністративної реформи та альтернативні варіанти стратегічних рішень в межах того чи іншого сценарію розвитку ситуації на основі ступеня можливості реалізації життєво важливих національних інтересів та мінімізації можливих при цьому ризиків та загроз.

Оцінка ризиків та загроз життєво важливим національним інтересам в процесі розробки та впровадження адміністративної реформи має здійснюватись на основі комплексної методики, розробка якої є темою окремого наукового дослідження. Водночас, очевидним є те, що ця методика має передбачати врахування ризиків та загроз, що можуть мати місце у тій чи іншій сфері життєдіяльності суспільства в процесі здійснення адміністративної реформи. Тому в основу цієї методики має бути покладена сукупність процедур, які дозволяють визначати ризики та загрози у різних сферах життєдіяльності: в політичній сфері, економічній, культурній та соціальній.

Важливим є також розрахунок ризиків та загроз реалізації тієї чи іншої цілі реформи, який має ґрунтуватися на результатах аналізу рівня безпеки в економічній, політичній, соціальній та гуманітарній сферах життєдіяльності до проведення адміністративної реформи.

Сьогодні в управлінні соціальними системами найчастіше визначають ризик у контексті ймовірності відхилення від заданих цілей у процесі управління, яка пов'язана з можливістю виникнення несприятливих ситуацій, людським фактором²⁶, а під загрозами розуміють наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку реалізації задекларованих потреб (інтересів)²⁷.

Основними чинниками загроз, зокрема, є:

- нестабільність законодавства, економічної ситуації;
- невизначеність політичної ситуації;
- неповнота або неточність наданої інформації;
- невизначеність цілей, інтересів та поведінки учасників суспільних

відносин;

- зміна організації влади;
- зміна зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної обстановки;

технологічна відсталість;

- стихійні лиха²⁸.

Вказані ризики та загрози можна об'єднати в певні групи, зокрема:

- порушення прав і свобод людини;

²⁶ Управління суспільним розвитком: Словник-довідник / За заг. ред. А. М. Михненка, В. Д. Бакуменка; Уклад.: В. Д. Бакуменко, С. О. Борисевич, О. А. Бутрін та ін. — К.: Вид-во НАДУ, 2006. — С. 165.

²⁷ Ситник Г. П., Олуйко В. М., Вавринчук М. П. Національна безпека: теорія і практика: Монографія / За заг. ред. Г. П. Ситника. — Хмельницький: Кондор, 2007. — 616 с.

²⁸ Управління суспільним розвитком: Словник-довідник / За заг. ред. А. М. Михненка, В. Д. Бакуменка; Уклад.: В. Д. Бакуменко, С. О. Борисевич, О. А. Бутрін та ін. — К.: Вид-во НАДУ, 2006. — С. 165-166.

- державна безпека та обороноздатність;
- суспільно-політична стабільність;
- гальмування соціально-економічному розвитку;
- навколишнє середовище;
- духовні і культурні цінності;
- порушення міжнародної стабільності та регіональної безпеки.

При цьому на особливу увагу заслуговує фактор, що може здійснювати вплив практично на кожен з вказаних вище груп (підсилюючи їх або, за певних умов — знижуючи рівень). Це процеси глобалізації. З іншого ж боку, аналізуючи основні чинники загроз в управлінні такими соціальними системами як держава, суспільство та система державного управління, можна дійти висновку, що незначна зміна того чи іншого показника може значно вплинути на досягнення поставлених завдань, цілей та навіть місії держави загалом. Тому неадекватність цілей адміністративної реформи потребам розвитку суспільства і державного будівництва (у разі відсутності наукового обґрунтування вказаних цілей) або їх недосягнення також є загрозою національній безпеці.

Окрім того, як ми вже вище зазначали, причини та наслідки подій, які здійснюють вплив на систему державного управління, є занадто розгалуженими та суперечливими. Тому кожен наступний стан системи державного управління та об'єкта управління (явища, процесу) може залежати не тільки від свого попереднього стану. Зокрема, під комплексним впливом зовнішніх та внутрішніх факторів можуть змінюватися національні інтереси та цілі, які у будь-якій демократичній країні є фундаментальною основою формування та функціонування системи державного управління. У сукупності це породжує значні труднощі моделювання управління в процесі планування адміністративної реформи.

Навіть малі похибки у початкових умовах та швидкість їх змін, у тому числі й неадекватна оцінка загроз при проведенні адміністративної реформи, здатні різко змінити умови та можливості щодо досягнення її цілей та призвести до отримання зовсім неочікуваних і не бажаних результатів реформування. Внаслідок цього ймовірність досягнення спланованих цілей адміністративної реформи може практично дорівнювати нулю. Значною мірою ця особливість є причиною неможливості розробки довгострокової Стратегії в державному управлінні, на що, на жаль, науковці недостатньо звертають увагу у своїх роботах²⁹, бо при розробці стратегій головний акцент має бути зроблено не стільки на уточненні пріоритетів цілей, а передусім на загрозах щодо їх досягнення і, відповідно, механізмах та заходах щодо їх виявлення, запобігання, нейтралізації чи пониження рівня³⁰.

Принципово важливим у процесі стратегічного планування адміністративної реформи є врахування ресурсних обмежень. Саме обмеженість ресурсів держави щодо забезпечення реалізації національних інтересів обумовлює також і необхідність побудови ієрархії цілей адміністративної реформи та загроз щодо їх досягнення. Як правило, сьогодні визначення їх пріоритетності відбувається на інтуїтивному рівні, а отже, при прийнятті відповідного управлінського рішення має місце суб'єктивний фактор. Це може призвести до нераціонального використання ресурсів держави, які вона спроможна виділити для забезпечення належної ефективності державного управління, у тому числі шляхом проведення відповідної адміністративної реформи. Певною мірою цього можна уникнути,

²⁹ Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики: Моногр. — К.: Вид-во УАДУ, 2000. — 328 с.

³⁰ Ситник Г. П., Олуйко В. М., Вавринчук М. П. Національна безпека: теорія і практика: Монографія / За заг. ред. Г. П. Ситника. — Хмельницький: Кондор, 2007. — 616 с.

коли процес визначення пріоритетності цілей адміністративної реформи буде ґрунтуватися на ієрархії національних інтересів або на ієрархії стратегічних національних цілей, визначених Стратегією національної безпеки.

Таким чином можна дійти наступних загальних висновків:

1. Адміністративна реформа має бути неперервним процесом удосконалення інституційних засад держави та функціонування державного апарату з метою забезпечення політичної стабільності та стійкого розвитку суспільства й відповідності ключовим напрямам і тенденціям розвитку світової цивілізації. Практична реалізація вищенаведеної тези має знайти своє відображення як при плануванні адміністративної реформи, так і при її здійсненні.

2. Адміністративна реформа має забезпечити стійкий розвиток системи державного управління, який доцільно оцінювати на всіх етапах її стратегічного планування та здійснення через характеристики життєздатності, розвитку та адаптивності до умов функціонування системи.

3. У процесі планування та проведення адміністративної реформи необхідно обов'язково здійснювати аналіз та оцінку загроз для стабільності політичної системи, яка є інтегральним параметром безпеки держави. Тому виникає необхідність постійного моніторингу загроз досягнення цілей адміністративної реформи, а відтак й кінцевої її мети. З огляду на це актуальним завданням подальшого дослідження є визначення системи показників й комплексної методики (її розробка є темою окремого наукового дослідження), за допомогою яких можна виявити ту чи іншу загрозу, визначити ступінь її впливу на досягнення цілей адміністративної реформи. Це дозволить об'єктивно контролювати та вносити відповідні корективи в процесі реформування системи державного управління.

4. Оскільки має місце взаємозв'язок між національними інтересами та головною метою адміністративної реформи, при змінах в системі національних інтересів необхідно здійснювати уточнення оцінок загроз щодо досягнення цілей вказаної реформи.

Стаття рекомендована до друку Вченою радою Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентові України (протокол № 9 від 5 жовтня 2007 року)

